

Uotila, Jaakko & Laakso, Seppo & Pohjolainen, Teuvo & Vuorinen Jarmo: Yleishallinto-oikeus pääpiirteittäin. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja, B-sarja n:o 193. Finnpublishers Oy. Tampere 1983. 236 s.

Yhä useammin on alkanut oikeuskirjallisuudessakin esiintyä perinteisen yksityisrytelleäisyyden rinnalla kollektiivisia ponnistuksia. Tuoreena näytteenä tästä suuntauksesta on vastikään ilmestynyt *Jaakko Uotilan, Seppo Laakson, Teuvo Pohjolan ja Jarmo Vuorisen* kirjoittama »Yleishallinto-oikeus pääpiirteittäin» (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja B-sarja n:o 193). Kysymyksessä ei ole artikkelikokoelma, vaan teos muodostaa systemaattisen kokonaisuuden. Tekijät ovat kuitenkin halunneet jakaa kirjoitustyön keskenään lukupohjaisesti, joten jokaisen henkilökohtainen panos on teoksessa selvästi havaittavissa. Tällaisen menetelmän käytöstä aiheutuu helposti tiettyä epätasaisuutta, mutta sen ovat tekijät onnistuneet teoksessaan kokolailla hyvin välttämään. Tosin esimerkiksi oikeuskäytännön esittely on jäänyt teoksessa paitsi erittäin niukaksi myös sattumanvaraiseksi, vaikka kirjoittajat alkujaksossa korostavatkin korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösten merkitystä hallintokäytännön ohjaamisessa.

Kirja keskittyy Suomen yleishallinto-oikeuteen, siis niihin oikeudellisiin säännöstöihin, periaatteisiin ja käsitteisiin, joilla on merkitystä periaatteessa kaikilla julkisen hallinnon aloilla. Yksittäisten hallinnon alojen ongelmiin kirja ei puutu. Erityishallinto-oikeuden mukaanotto olisikin edellyttänyt teokselta kokonaan toisenlaisia mittasuhteita. Mutta hallinto-oikeudellisen yleisesityksenkin laatiminen on erinomaisen vaativa tehtävä, mikäli tavoitteena on pysyä edes kohtuullisen sivumäärän puitteissa. Siinä määrin laajasta oikeusalueesta on kysymys. Kirjoittajat ovat kuitenkin onnistuneet pelkistämään sanottavansa 225 sivuun, mitä on pidettävä kunnioitettavana saavutuksena. Siitä huolimatta on sinivalkoisten kansien välissä kokonaista yksitoista lukua: 1. Suomen oikeusjärjestys (Laakso), 2. Hallinto-oikeuden peruskysymyksiä (Uotila), 3. Hallintoasian käsittely viranomaisessa (Vuorinen), 4. Asiakirjain julkisuus (Laakso), 5. Hallintopäätökset ja niiden oikeusvaikutukset (Uotila), 6. Täy-

täntöönpano ja pakkokeinot hallinnossa (Laakso), 7. Virheelliset hallintopäätökset (Uotila), 8. Hallinnon valvontajärjestelmä (Pohjolainen), 9. Virheelisen hallintopäätöksen oikaiseminen viranomaisen itsensä toimesta (itse-oikaisu) (Pohjolainen), 10. Varsinainen muutoksenhaku (Pohjolainen), 11. Ylimääräinen muutoksenhaku (Pohjolainen).

Esityksen systematiikka saattaa vaikuttaa jonkin verran oudoksuttavalta. Tähän vaikuttanevat osaltaan jokaisen hallinto-oikeuden tuntijan tietoisuuteen syvälle syöpyneet Merikosken standarditeokset. Hänen noudattamansa systematiikka ei kuitenkaan ole välttämättä »ainoa oikea ratkaisu». Päinvastoin saattaa olla hyvinkin terveellistä hiukan tuulettaa vanhoja jäsentelytapoja ja samalla esittää aikaisemmasta poikkeavia korostuksia. Tähän antaa aiheen erityisesti kuluvan vuoden alussa voimaan tullut hallintomenettelylaki. Sen sisältämät periaatteet kuuluisivat Merikosken systematiikassa enimmältään ns. preventiivisen oikeussuojan alaan, joka on viime vuosien kuluessa saanut hallinto-oikeuden piirissä yhä enemmän huomiota osakseen. Kirjoittajat ovat vastaavasti käyttäneet suhteellisen runsaasti tilaa hallintomenettelylain sisällön esittelyyn. He ovat myös pitäneet aiheellisena varata erillisen luvun asiakirjajulkisuutta koskevien periaatteitten käsittelylle. Mielihyvää tuntien totean julkisuusperiaatteen saaneen teoksessa tällä tavalla erityisen korostuksen ja sellaisen se ansaitseekin. Teokseen ei sisälly eri esityksiä preventiivisestä ja repressiivisestä oikeussuojasta. Kuten kirjoittajat toteavat, oikeussuojajärjestelmään kuuluvat eri elementit esitetään sen sijaan kukin siinä yhteydessä, mihin ne luontevasti näytävät kuuluvan.

Teoksen arviointiin vaikuttaa olennaisesti se, millaisia tavoitteita tekijät ovat itselleen asettaneet. »Yleishallinto-oikeus pääpiirteittäin» on kirjoittajakollektiivin mukaan tarkoitettu käytettäväksi lähinnä Suomen hallinto-oikeuden peruskysymyksiin johdattavana oppikirjana. Tämä on kirjan perustarkoitus olkoonkin että sille löytyy varmasti käyttöä myös muissa yhteyksissä. Niinpä kirjoittajat markkinoivatkin kirjaansa modernina hallinto-oikeuden perusteoksena, josta on hyötyä mm. eri oikeudenalojen opettajille, opiskelijoille ja tutkijoille, eri hallinnonalojen virkamiehille ja luottamushenkilöille sekä asianajajille. Ja jotta potentiaalinen ostajapiiri muodostuisi todellä kattavaksi, kirjaa tarjotaan apuvälineenä kaikille, jotka asioivat valtion tai kunnan viranomaisissa. — Parhaiten kirja kuitenkin — varsinaisen tarkoituksensa mukaisesti — soveltuu oppikirjaksi. Tämä ei ole kuitenkaan vähän sanottu, sillä oppikirjalle on asetettava kovat vaatimukset.

Hyvän oppikirjan — kuten kaikkien vakavasti otettavien tietokirjojen — tunnusmerkkinä on asiantietojen virheettömyys ja luotettavuus. Tämän vaatimuksen »Yleishallinto-oikeus pääpiirteittäin» täyttää mainiosti. Samoin ovat kirjoittajat taitavasti vältäneet ne vaarat, jotka aiheutuvat tiiviistä ja pelkis-

tetystä esitystavasta. Kiistanalaisia käsityksiä luonnollisesti tässäkin kirjassa – kuten aina – esiintyy, mutta kohtuuttoman moneen paikkaan ei lukijan tarvitse piirrellä kysymysmerkkejä.

Sellaisia perverssejä, jotka nautinnokseen lukevat oppikirjoiksi tarkoitettuja esityksiä, löytyy tietääkseni harvassa. Yleensä oppikirjat ovat rutikuivia tietopaketteja, joiden avaaminen vaatii erityistä motivaatiota. Mehukkaalta ei maistu »Yleishallinto-oikeuskaan». Opiskelijaparkoja kuitenkin lohduttanee se, että esityksen ulko- ja painoasu tässä tapauksessa parantaa luettavuutta; kirja istuu käteen, sitä on miellyttävää hypistellä. Luettavuutta lisää myös huolellisesti laadittu asiahakemisto.

Kenelle tahansa ovat teoksessa antoisia uuden hallintomenettelylain sisältöä käsittelevät jaksot. Kynää on ollut selvästi ohjaamassa asiantuntemus; kirjoittajistahan on Jaakko Uotila toiminut hallintomenettelylain valmistelussa asiantuntijana ja Jarno Vuorinen lakia valmistelleen työryhmän jäsenenä. Hallintomenettelylain moniin tulkintaongelmiin ei suppeasta kirjasta tietenkään saa tyhjentäviä vastauksia. Tähän tarkoitukseen tarvitaan laajempi erikoiskommenttaari. Sellaista tietämäni mukaan sopii tuonnempana odottaa-kin ilmestyväksi. Joka tapauksessa »Yleishallinto-oikeus pääpiirteittäin» tarjoaa hallintomenettelylain tuntemusta tarvitseville ammattitaitoisen ja pätevän ensiavun.

Timo Konstari